

Rådet for psykisk helse

Postadresse: Postboks 817 Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse: Grensen 13, 0159 Oslo

Tlf 23 10 38 80

post@psykiskhelse.no

Bank: 1609.08.79875

www.psykiskhelse.no

Org.nr. 971524499

Rådets medlemsorganisasjoner: ADHD Norge, Aurora - støtteforening, Bipolarforeningen Norge, FRI - foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Hjelpeskilden Norge, Hvitte Ørn, Landsforeningen for Pirroende innen Psykisk helse - LPP, Landsforeningen mot seksuelle overgrep, Mental Helse, Mental Helse Ungdom, Norsk Tourette Forening, ROS - Rådgivning om spiseforstyrrelser, Spiseforstyrrelsesforeningen, WSO - Landsforeningen We Shall Overcome, Voksne for Barn, Kirkens SOS, Stiftelsen CRUX, Norges Røde Kors, Fagforbundet, FO - Fellesorganisasjonen, Norsk Errorependentforbund, Norsk Psykiatriske forening, Norsk Psykologforening, Norsk Sykepleierforbund, Universitet i Bergen, Universitet i Oslo og Universitet i Tromsø.

Til Helse- og omsorgskomiteen

Oslo, 9.12.2022

Innspill til representantforslag om bedre ivaretagelse av personer dømt til tvungent psykisk helsevern

Med stadig flere som dømmes til tvungent psykisk helsevern, er dette et viktig område å se nærmere på. Det krever omfattende ressurser på alle behandlingsnivåer og stiller store krav til samhandling og informasjonsflyt både mellom tjenestenivåene og helsetjenestene, påtalemyndigheten og politiet. Samtidig skal personvernet og taushetsplikten ivaretas på best mulig måte. Vi vil innledningsvis understreke at når en person dømmes til tvungent psykisk helsevern er vedkommende først og fremst en pasient, selv når formålet er å ivareta samfunnsvernet.

Overskriften til dette forslaget er *Representantforslag om bedre ivaretagelse av personer som er dømt til tvungent psykisk helsevern*. Rådet for psykisk helse leser dette mest som forslag for å styrke samfunnsvernet. Vi ønsker også tiltak for å sikre kvaliteten på tjenestene til denne gruppen og tilstrekkelig med ressurser til dette for å sikre at økningen i antall dømte til psykisk helsevern ikke går på bekostning av tilgjengelighet og kvalitet på behandling til andre pasienter i psykisk helsevern.

Forslagets punkt 1:

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til skjerpelse av psykisk helsevernloven § 5-3, slik at

- faglig ansvarlige har plikt til å rådføre seg med de rettspsykiatriske sakkyndige som har observert den domfelte, i løpet av de tre første ukene av oppholdet.
- faglig ansvarlig som hovedregel skal konsultere påtalemyndigheten før en beslutning etter § 5-3 tredje ledd tas.
- virkeområdet til § 5-3 tredje ledd utvides til å omfatte overføring til andre institusjoner.

UKOM-rapporten [Hva kan vi lære etter et drap begått i psykotisk tilstand](#) peker, som Stortingsrepresentantene henviser til, blant annet på følgende forbedringsområdet:

Hvis en pasient med psykose kan tenkes å ha økt voldsrisiko, bør det psykiske helsevernet foreta en systematisk voldsrisikovurdering. Helsepersonell bør bruke opplysninger fra politiet og rettspsykiatriske erklæringer som støtte i sine vurderinger. Dette kan gi bedre muligheter til å utforme tiltak som kan forebygge vold.

Vi mener dagens lovverk på området er tilstrekkelig for å sikre en helt nødvendig informasjonsflyt og at den nåværende ordlyden i lovteksten bør bestå. «Bør» er en svært sterk føring i juridisk terminologi. Vi vil derfor bemerke at all den tid vi ikke vet i hvilken grad pålegget i nåværende lovtekst er fulgt i praksis, er det usikkert om denne tilstrammingen vil redusere usikkerheten som alltid vil være tilstede i disse sakene. Her kan endret praksis i tjenestene med systematiske voldsrisikovurderinger gjennom behandlingsforløpet og et tettere samarbeid mellom politi og helsetjenester kunne spille en viktigere rolle. I UKOM-rapporten framhever de også at politiet i større grad bør benytte sin adgang til å begjære personer de vet er i voldsrisiko innlagt hvis personen selv ikke søker hjelp i helsetjenesten.

Forslagets punkt 2:

Stortinget ber regjeringen utrede ansvarsfordelingen mellom justissektoren, helsesektoren og kommunesektoren i saker med kombinasjonen kriminalitet og behov for psykisk helsehjelp.

De regionale helseforetakene ble i Helse- og omsorgsdepartementet i Oppdragsdokument 2022 pålagt å utarbeide en overordnet plan for sikkerhetspsykiatri og for øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern. Helse Sør-Øst RHF leder arbeidet med utredningen og skal levere sin rapport 1. mars 2023, og vi støtter forslaget punkt 2 om å utrede ansvarsfordelingen mellom de tre sentrale sektorene, helsesektoren, kommunesektoren og justissektoren, for både å ivareta samfunnsvernet, men også å sikre denne pasientgruppen den kvaliteten på helsetjenestene som de skal ha.

Forslagets punkt 3:

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke påtalemyndighetens kontrollmuligheter etter psykisk helsevernloven, ved å utvide adgangen til å klage og til å bringe flere forhold inn for rettslig prøving, herunder mulighet til å påklage avgjørelser fra kontrollkommisjonen, slik at hensynet til samfunnsvern ivaretas bedre.

Vi mener dette bør avventes til utredningen som foreslås i punkt 2 foreligger. Det er helsetjenesten som har fått ansvaret for å ivareta denne pasientgruppen og klageorganet for pasienter i tvungent psykisk helsevern er kontrollkommisjonen. Rådet for psykisk helse mener dette er viktige prinsipper som skal ivareta hele pasientgruppen i tvungent psykisk helsevern, også de dømte. Hvis ikke den medisinskfaglige vurderingen skal ligge til grunn for de beslutninger som tas i tjenesten, bør pasienten kunne skrives ut av en helsetjeneste vedkommende ikke lenger trenger og overføres til noe annet enn helsetjenester.

Med vennlig hilsen
Rådet for psykisk helse

Tove Gundersen
generalsekretær